

קישטרצ'ה

(Kistarcsa). מחנה במרחק 17 ק"מ מצפון-מזרח לבודפשט. לפני שהנאצים כבשו את הונגריה היה מחנה ק' מקום כליאה. כשהחלו הגירושים מהונגריה באביב 1944 הפך להיות מחנה מעבר, וממנו נשלחו יהודי בודפשט להשמדה, בעיקר לאושוויץ. בשנות ה-30 כלא העוצר, אדמירל מיקלוש הורטי, מתנגדים מדיניים מן השמאל, ובהם יהודים, במחנות ק', טופויה (Topolya) וצ'פל (Csepel). אחרי פרוץ המלחמה הוחזקו במחנה ק' פליטים יהודים שהשיגו מסמכים חוקיים. חמשת הבניינים במחנה ק' נועדו במקורם ל-200 אסירים, אך עד מהרה נדחסו בהם 2,000 יהודים. כשכבשו הנאצים את הונגריה ב-19 במרס 1944, החל הס"ס לתפוס את היהודים. תחילה החזיקו אותם בתחנות הרכבת בפרברים שונים של בודפשט ומשם העבירו למחנה ק'. בעת הכיבוש הנאצי, נטל הס"ס לידיה את מחנה ק', אך ניהולו הישיר היה בידי המשטרה ההונגרית. על-פי כול הדיווחים, היה מפקד המחנה, אישטוון ושדניאי, אנושי ועשה כול שביכולתו להקל את מצוקת היהודים שבשליטתו. הוא שיתף פעולה עם ארגוני ההצלה היהודיים, לשכת הסעד של יהודי הונגריה (MIPI, Magyar Israelitak Partfogoirodaja), מגבית הסיוע הלאומית של יהודי הונגריה (Országos Magyar Zsidó Segítő Alap), OMZSA) ו'שולחן העם' (Nepasztal) האורתודוקסי שדאגו לאסירים. ב-29 באפריל 1944 יצא את המחנה לאושוויץ המשלוח הראשון ובו 1,800 יהודים. לפני שהורטי הפסיק ב-7 ביולי 1944 את שילוח היהודים להשמדה העבירו אדולף איכמן והקומנדו שלו עוד 18 משלוחים בגודל דומה, ברכבות שיצאו מק' לאושוויץ. איכמן, שזעם על התערבותו של הורטי, ניסה לשלוח עוד רכבת ב-15 ביולי. על-פי מידע שהגיע אליו מושדניאי, החזיר הורטי את המשלוח לפני שיצא מגבולות הונגריה. ב-19 ביולי שלח איכמן למחנה את פקודו פרנץ נובק ועמו צוות מומחים לשילוח יהודים. בין ההונגרים שבצוות היו לסלו בקי, ופאל אוברישי, מפקד כלא רוק-סילרד (ROCK SZILLARD). הם שלחו 1,200 יהודים לאושוויץ ברכבת המשלוחים האחרונה מק'. כ-1,000 יהודים נותרו במחנה עד לפירוקו ביום הכיפורים, 27 בספטמבר 1944, ואסיריו נשלחו למחנות עבודה בהונגריה.